

de pingströrelser som nu dominerar och monopoliserar namnet.

Bundys fascinerande avhandling bidrar till den internationella pingstforskningen åtminstone på två sätt: Han öppnar den skandinaviska pingstväckelsens värld åt dem som inte kan läsa skandinaviska språk. Han utmanar också flera myter på pingstväckelsen, och gör det genom detaljerad argumentation. Han kunde nog ha varit tydligare rörande de konsekvenser hans forskningsresultat har för vår uppfattning på den teoretiska nivån.

MIKA VÄHÄKANGAS
PROF., LUND

STEVE MONSMA
Healing for a Broken
World: Christian
Perspectives on Public
Policy. Crossway Books,
Wheaton 2008. 222 s.

Pepperdinen yliopiston valtiotieteen emeritusprofessorin, pitkään sekä akateemisessa että poliittikan maailmassa vaikuttaneen Steve Monsman uusin kirja tarjoaa oivan johdannon uskalvinistiseen teologiaan nyky-Yhdysvalloissa. Kirjallaan Monsma on entisestään vahvistanut asemaansa yhtenä maansa johtavista keskusta-oikeistolaisista kristillisistä ajattelijoista, jotka ovat 2000-luvulla alkaneet näyttävästi rakentaa uutta teoreettis-teologista viitekehystä maassaan jo parikymmentä vuotta harjoitetulle uskontopohjaiselle politiikanteolle.

Monsman kirja edustaa uskalvinistista, postmillennialistiseen eskatologiaan pohjaavaa evankelikalismia. "Kristityt on kutsuttu Kristuksen sovitusyön välineiksi kaikilla elämänoilla" (s. 41), hän väittää tyyppilliseen uskalvinistiseen tapaan. Heidän tehtäväkseen on annettu Jumalan luomistyön saataminen päätökseensä ja luoma-

kunnan palauttaminen takaisin alkuperäiseen täydellisyyteensä. Tämä koskee sekä ihmisen ja Jumalan suhdetta että ihmistenvälisiä suhteita, sekä taloutta, politiikkaa ja kulttuuria että taiteita, tiedettä ja viihdettä. Toisin kuin Vanhan testamentin lakien täysimittaista palauttamista hapuilevat, niin ikään uskalvinismista ammentavat dominioteologit, Monsma varoittaa kuitenkin yltiöpäisestä ja utopistisesta lähestymistavasta ja alleviivaa, että syntiinlankeemuksen takia postmillennialistisen tehtävän täydellinen onnistuminen ei ole mahdollista ennen paruausaa.

Käsitteellisellä tasolla Monsma turvautuu dominioteologiaa jokseenkin epämääräisempään ajatukseen *shalomista* — "ihmisten elämästä oikeissa suhteissa Jumalaan, toisiinsa ja luomakuntaan" (s. 38) ja sellaisen maailman vähittäisestä rakentamisesta, jonka kaikki "osat toimivat harmonisesti niille määrättyllä tavalla" (s. 35). Tämä tulkinta sovitusyön olemuksesta toimii hänen koko poliittis-kulttuurisen ohjelmansa viitekehysenä ja punaisena lankana.

Shalomin ajatus johtaa Monsman kaikille amerikkalaista politiikkaa viime vuosikymmeninä seuranneille tutuksi tulleisiin vaatimuksiin aborttien, samaa sukupuolta olevien avioliittojen ja eutanasian kieltämisestä. Samalla se kuitenkin toimii teoreettis-teologisena perustana myös uudelle ympäristöpolitiikalle, joka pyrki kumoamaan ilmastonmuutoksen ja luomakunnan saastumisen, ja yllykkeenä köyhyyden, kulkutautien ja ihmiskaupan kitkemiseksi kehittyvästä maailmasta. Monsma nivoo *shalomin* etsintään myös ex-presidentti Bushin käynnistämän uskonto- ja yhteisöpohjaisen aloitteen, joka on pyrkinyt siirtämään sosiaalihuoltoa valtiolta kirkkoille ja muille vapaaehtoisryhmissä. Periuuskalvinistiseen tapaan hän tunnustaa raamatullisiksi ainoastaan tämän aloitteen edustamat sosiaalieettiset linjaukset.

Monsma on jo kauan kuullut Yhdysvaltain tärkeimpiin us-

konto- ja yhteisöpohjaisen sosiaalityön teoreetikoihin. Hän on paitasi julkaissut aiheesta lukuisia kirjoja, myös osallistunut paikallistason toimeenpanoon. Tässä kirjassa lukija saa tähän asti selkeimmin esitetyn ja teoreettisesti perustelluimman tiivistelmän hänen sosiaalieettisestä ajattelustaan.

Takakanteensa Monsman kirja on saanut suositukset lukuisilta sekä kristillistä oikeistoa että kristillistä vasemmistoa edustavilta teologeilta. Hänen kirjansa onkin malliesimerkki siitä teologisesti tarkkaan argumentoidusta systemaattis-teoreettisen viitekehysten etsinnästä uskontopohjaiselle politiikanteolle ja kulttuuriselle vaikuttamiselle, joka on Yhdysvalloissa lähtenyt sitä enemmän käyntiin, mitä näkyvämmiksi — vaikkakin saavutuksiltaan vähäisiksi — ovat käyneet kristillisenä oikeistona tunnetun modernin politisoituneen evankelikalismin edustajat. Tätä etsintää ovat harjoittaneet paitsi *First Things* -lehden ympärille kerääntyneet katolilaiset ajattelijat myös uskalvinistit. Kuten tästäkin kirjasta voi havaita, Steve Monsma on jälkimmäisten ehdotonta kärkeä.

MARKKU RUOTSILA
DOS., HELSINKI

STEVEN SHAKESPEARE
Kierkegaard, Language
and the Reality of God.
Aldershot: Ashgate 2001.
s. 252.

Niin kauan kuin filosofiassa tai teologiassa on oltu kiinnostuneita realismin ja antirealismien problematiikasta, Søren Kierkegaard on ollut tässä keskustelussa keskeinen hahmo. Monet lähinnä eurooppalaiset tai muuten mannermaisesti ojentautuneet filosofit ja teologit ovat pitäneet Kierkegaardia anti-realistina, kun taas Amerikassa häntä on pidetty realistina, joskin var-

sin omintakeisena sellaisena. Yksi tunnetuimmista Kierkegaardia anti-realistina pitävistä teoreetikoista on englantilainen Don Cupitt, jolle Steven Shakespeare on omistanut tutkimuksensa. Shakespeare lähtee kuitenkin liikkeelle väitteestä, että Kierkegaardia ei kuitenkaan voida lokeroida selvästi kumpaankaan kategoriaan. Sekä antirealismissa että realismissa on kyse todellisuuden kontrolloinnista, jota Kierkegaard nimenomaan yritti välttää. Realismi sekoittaa todellisuuden siinä puhuvaan kieleen, jolloin todellisuus häviää. Samoin käy antirealismissa, joka neutraloi todellisuuden, josta kielen pitäisi kertoa jotakin.

Shakespeare erottaa kolme perustavaa lähestymistapaa Kierkegaardin teksteihin. Ensinnäkin häntä voidaan lukea postmodernin kielikäsityksen edeltäjänä, joka omilla teksteillään tulee demonstroineeksi merkityksen jatkuvan lykkääntymisen. Tekstistä tulee määrittelemätöntä (undecidable) ja se lipeää käyttäjänsä otteesta kaiken aikaa. Tätä tulkintaa Shakespeare pitää anakronistisena eikä hän näe sen tekemisen oikeutta Kierkegaardin tekstien intentioille. Lisäksi tulkinta sortuu performatiiviseen ristiriitaan. Jos merkityksen lykkääntymisen on määrä vapauttaa logosentristä ja väkivallasta, vapautetaan samalla myös oikeasta ja väärästä, todesta ja valheesta. Teksti ei enää voi toimia minkäänlaisena vastatarinana millekään. Ilman tätä aspektia koko Kierkegaardin elämä ja tuotanto tulee käsittämättömäksi. Tämä tuskin haittaa niitä, jotka lähestyvät todellisuutta jo valmiiksi jonkinlaisesta nihilismistä käsin.

Toiseksi Kierkegaardia voidaan lukea ikäänkuin esi-lindbeckiläisenä postliberaalina. Kierkegaard sitoutuu kristilliseen narraatioon ja on kirkon uskollinen poika. Dogma toimii regulatiivisena kielioppina, joka ohjaa kirkon toimintaa ja puhetta, mutta kirkolla ei ole olemassa mitään instanssia, joka oikeuttaisi tuon puheen universaaliksi ja neutraalisti. Uskossa ei täl-

löin ole kyse evidenssin haalimisesta vaan uskollisesta todistuksesta ja elämäntavasta, joka heijastaa kristillistä kertomusta, erityisesti Kristuksen esimerkkiä. Tämäkään Luenta ei vakuuta Shakespearea. Hänen mukaansa mitään puhtaasti kristillistä narraatiota tai kielioppia ei ole olemassa, koska kieliopin säännötkin on laadittu kielellä, joka ei sisälly kyseiseen kielioppiin. Toiseksi Kierkegaardin kohdalla ei ole oikeastaan mahdollista erottaa tällaisia metakäsitteitä tai sääntöjä hänen yleisestä retorisesta tyylistään.

Shakespeare pyrkii argumentoimaan kolmannen vaihtoehdon puolesta, jonka olisi tarkoitus olla keskitie kahden yllämainitun luennan välillä. Tässä kohdin hän turvautuu Derridan analyysiin Kierkegaardin teoksesta *Pelko ja väkivallasta*, joka kiinnostavalla tavalla jättää tyydyttämättä sekä supernaturalistit puhasoppiset kuin tyylipuhtaat naturalistit. Jonkinlainen Toiseus puskee tarinasta läpi ja "häiritsee" meitä. Tämä Toiseus voi olla yhtä hyvin toinen ihminen kuin Jumalakin. Tämä toiseuden häirintä kutsuu meitä vastaamaan tavalla, jota voitaneen kutsua uskoksi. Shakespeare ehdottaa, että Kierkegaardin tarkoitus ei ole siirtää objektiivista informaatiota Jumalasta vaan saattaa hänet terapeuttiseen epätasapainoon, jossa yksilön monologi oman itsensä kanssa lakkaa ja hän avautuu itsensä ulkopuolella olevalle todellisuu-delle. Uskossa ei ole ensisijaisesti kyse propositionaalisesta tietämisestä vaan eettis-uskonnollisesta sitoutumisesta, jonka kohtaaminen Toiseuden kanssa herättää.

Shakespearen Kierkegaard on eräänlainen eettisesti virittyneet negatiivinen teologi. Shakespeare pyrkii kuitenkin ottamaan etäisyyttä raakaan dekonstruktioon, jossa on vaarana yksinpuhelun vangiksi joutuminen, koska merkityksen lykkääntymisessä loputtomasti Toiseus lopulta katoaa. Voiko eettistä velvollisuutta, uhrautumista ja muita vastaavia hyveellisiä akteja motivoida tai edes käsittää ilman jonkinlaisia käsitteitä (tai nar-

raatioita), joilla on edes jokseenkin ymmärrettäviä merkityksiä? Tuntuukin, että Shakespeare yrittää ottaa kahdesta hylkäämästään traditiosta parhaat palat ja yhdistää ne kolmanneksi vaihtoehdoksi. Lukijan mielessä merkitys voi lykkääntyä joko siten, että lopulta Shakespeare onkin tradition kaksi kannattaja (koska ilman sitä eettisyys on mahdotonta) tai tradition yksi kannattaja (koska muuten Kierkegaard olisi liian uskollinen kirkon poika, joka on Shakespearelle huono vaihtoehto).

Shakespearen oman konstruktion sisältö jää hieman hahmottomaksi, mutta ehkäpä syy on lopulta kielellä – tai Kierkegaardin ekzentrisessä tyyliin. Toisaalta lähes kaikki filosofisetkin välimallit realismiin ja antirealismiin välillä ovat niin kompleksisia, että niiden kannattajat valittavat jatkuvasti, ettei heitä ymmärretä oikein. Tässä tapauksessa Kierkegaardin teosten tyyliin käyttö ja henkilökohtainen kehitys tekevät jonkinlaisen selväpiirteisen kierkegaardilaisen realismin konstruoinnin todella hankalaksi. Heikkohermoisempi ehkä sanoisi, että Kierkegaardin teksteissä on monenlaista tulkinnallista potentiaalia eri suuntiin. Vahva-hermoisempi pyrkii kokonaiskuvaan, jota on kuitenkin helppo kritisoida siitä, että se jättää jotain huomiotta. Shakespeare pyrkii vahva-hermoisesti puolustamaan heikkohermoista näkemystä. Ehkä suurimmaksi ongelmaksi tällöin muodostuu Kierkegaardin ajattelun jonkinasteinen redusointi etiiikkaan uskonnollisen kustannuksella.

Lopuksi todettakoon, että Shakespearen teos on yksi olennaisimpia aiheesta tehtyjä tutkimuksia ja se tarjoaa hyvän näkökulman aiheesta käytyyn keskusteluun. Teos on myös aiheeseensa nähden hyvin ja selkeästi kirjoitettu.

OLLI-PEKKA VAINIO
DOS., HELSINKI